

LAUSUNTO

Sosiaali- ja terveysministeriö

Diaarinumero VN/26437/2022

Kainuun kuntien yhteinen lausunto koskien sosiaali- ja terveysministeriön asetusta vähimmäistietosisällöksi

1. Onko asetuseruonnos selkeä (kyllä/ei)?

- **Perustelut miksi.**
- **Arvionne tietojärjestelmävaikutuksista.**
- **Näkemyksenne, saako asetuksella kerättyä riittävät tiedot.**

Kainuun kuntien yhteinen lausunto koskien sosiaali- ja terveysministeriön asetusta vähimmäistietosisällöksi. Lausuntonne koskee kunnan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman vähimmäistietosisältöä.

Asetuseruonnos on selkeä, konkreettinen ja siitä saa kattavasti tietoa asetuksen taustoista ja tarkoituksesta.

Näemme positiivisena sen, että asetuksen myötä kuntien välinen vertailu sekä keskeisten mittareiden löytäminen helpottuu. Aiemmat suosituksina käytössä olleet minimi-indikaattorit ovat olleet hyviä, mutta nyt lausunnonlla oleva asetus edellyttäisi kunnilta laajemmin samojen mittareiden käyttöä.

Kuntien vähimmäistietosisältöön on suunniteltu 62 mittaria, joka on suuri määrä. Haasteeksi tulee mm. niiden päivittäminen, joka vie paljon aikaa. Suuri määrä indikaattoreita voi myös vaikuttaa heikentävästi hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman selkeyteen sekä luettavuuteen. Pidämme tärkeänä, että vähimmäistietosisältö viedään osaksi sähköistä hyvinvointikertomusta. Ison indikaattorimäärän seuranta helpottuu, kun kaikki indikaattorit löytyvät samasta paikasta. Kaikki kunnat eivät kuitenkaan käytä sähköistä hyvinvointikertomusta. Siksi on tärkeää, että indikaattorilistasta löytyy päivittyvä linkki maksuttoman tiedon lähteelle.

Pienten kuntien kannalta riittävien tietojen saaminen on hankalaa, mikäli tietoja ei ole saatavissa esim. otoskokojen pienuuden vuoksi. Tästä johtuen kaikki indikaattorit eivät päivity kaikille kunnille. Olisiko siis mahdollista huomioida erikokoiset kunnat ja kaupungit jollain tapaa esimerkiksi asukasluvun mukaan jaoteltuina? Vertailtavuuden vuoksi on ymmärrettävää, että kaikilta kerätään samat tiedot, mutta esitämme silti kysymyksen, onko vähimmäistietosisältö sama kaikenkokoisissa kunnissa? Pienet kunnat ovat hyvin erityyppisessä asemassa suuriin kuntiin verrattuna.

Kuntien hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman vähimmäistietosisältöasetuksen käyttöönotto tapahtuisi 1.2.2023 alkaen. Uudistuksesta tulee viestiä kuntiin ja ohjeistaa sen käyttöönotossa. Epäselvyyttä aiheuttaa se, tuleeko minimietosisältö huomioida ensimmäisen kerran seuraavaa laajaa hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa laadittaessa vai jo ensi keväänä vuosittaista hyvinvointiraporttia 2022 tehtäessä. Koemme, että vuosittainen tarkastelu näin laajalla mittarimäärällä on liian työlästä. Etenkin, kun kaikki esityksessä olleet indikaattorit eivät päivitty vuosittain. Toivomme myös koulutusta indikaattorilukutaitoon, kuten siihen, mitä niiden tulkinassa tulee ottaa huomioon ja mihin ne perustuvat.

Ovatko ensimmäiset valitut mittarit hyvinvointikertomustyön kannalta tarkoituksenmukaiset?

Kuntien HYTE-kertoimen laskennassa käytetyt tulosindikaattorit löytyivät tästä vähimmäistietolistasta yhtä lukuun ottamatta. Kokonaisuutta helpottaisi, jos HYTE-kertoimen tulos- ja prosessi-indikaattorit sisältyisivät hyvinvointikertomuksen vähimmäistietosisältöön. Toki olemme ymmärtäneet, että HYTE-kertoimen indikaattoreita tullaan muuttamaan aika-ajoin. Sähköiseen hyvinvointikertomukseen tullaan vuoden 2022 loppuun mennessä merkitsemään kaikki HYTE-kerroinindikaattorit, joten niiden nostaminen vähimmäistietosisältöön olisi luontevaa.

Kuntien vähimmäistietosisällössä on paljon nuoriin kohdistuvia indikaattoreita. Näemme tämän hyvänä, mutta samalla pohdimme, pitäisikö listaukseen nostaa enemmän myös lapsiin ja sitä kautta myös lapsiperheisiin kohdistuvia mittareita, esimerkiksi varhaiskasvatuksen henkilöstömitoituksen toteutuminen. Muita vartenotettavia voisi löytyä esimerkiksi THL:n Finnlapset ja kouluterveyskysely 4.–5. luokkalaisille -aineistoista.

Nostaisimme myös yhdeksi laadulliseksi mittariksi kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyön. Sitä voisi mitata esimerkiksi kahdella laadullisella mittarilla: ensiksi, ovatko rakenteet kunnossa ja toiseksi, kuinka systemaattista ja vaikuttavaa yhteistyö on.

Kuntien hyvinvointikertomukseen on tärkeä nostaa myös paikalliset ilmiöt, jotka eivät ole osa vähimmäistietosisältöä tai muita indikaattoreita. Hyvinvoinnin edistämisessä on tärkeää olla selvillä myös sen hetken tilanteesta, ja tilastotieto päivittyy aina viiveellä.

2. Onko luonnos tekniseksi soveltamisohjeeksi selkeä (kyllä/ei)?

kyllä

- **Perustelut miksi**

Koemme, että tarvitaan yhtenäinen pohja, johon sekä hyvinvointialueiden että kuntien tiedot kirjataan. Tällä hetkellä sekä alueilla, että kunnilla on raportoinnissa hyvin kirjavaa käytänteitä.

- **Onko asetuksen liitteenä oleva tekninen soveltamisohje ja sen liitteet (indikaattorilistat) riittäviä tukemaan asetuksen vaatimuksen mukaisia tietosisältöjen muodostamista?**

Kuntien ja hyvinvointialueen tiiviimmälle yhteistyölle on tarvetta. Hyvinvointikertomuksilla- ja suunnitelmilla olisi mahdollista yhdistää tätä kokonaisuutta. Tällainen voisi olla esimerkiksi yhteinen hyvinvointikertomuksen alkuosa? Huolena on, että myös jatkossa hyvinvointialueen ja sen kuntien hyvinvointikertomukset- ja suunnitelmat jäävät erillisiksi kokonaisuuksiksi.

28.10.2022 Kainuu

Hyrynsalmen kunta, sivistyspalveluiden osastopäällikkö Veli-Pekka Mäkeläinen

Kajaanin kaupunki, hyvinvointikoordinaattori Veera Lintula

Kuhmon kaupunki, kaupunginjohtaja Tytti Määttä

Sotkamon kunta, kunnanjohtaja Mika Kilpeläinen

Suomussalmen kunta, kunnanjohtaja Erno Heikkinen

Paltamon kunta, sivistysjohtaja Helena Hynynen

Puolangan kunta, sivistysjohtaja Anna-Kaarina Uusitalo

Ristijärven kunta, sivistyspäällikkö Tiinaliisa Portano

